Expoziția permanentă. Tur ghidat

Inaugurat în 1984 prin deschiderea primei sale secţiuni — «Istoricul învăţământului de arhitectură», *Muzeul UAUIM reflectă istoria arhitecturii pe teritoriul României, fiind singurul muzeu de acest fel din ţară.*

Muzeul prezintă, pe de o parte, cei 120 de ani de evoluţie a învăţământului de arhitectură de la înfiinţare până în anii '90, pe de alta, evoluţia arhitecturii româneşti şi a identităţii de breaslă.

Zona în care este evocată personalitatea arhitectului Ion Mincu este inima muzeului şi punctul de acces. Ion Mincu, Ioan Georgescu, prieteni, colaboratori şi colegi la *Ecole des Beaux-Arts*, fac parte din prima generaţie de profesori de după 1904. De la aceştia provin exponatele din Colecţia Mincu: două desene şi un proiect făcute de Mincu la Paris, Medalionul *Ion Mincu şi soţia* realizat de Ioan Georgescu şi proiectul Mormântului Stătescu aparţinând lui Mincu.

Începutul învăţământului de arhitectură este prezentat pe planşetele de pe latura stângă a muzeului, de la sediile vechi de la Universitate şi de pe str. Biserica Enei până la clădirea nouă realizată de inginerul Grigore Cerchez. Expoziţia din 1906 marchează o renaştere a arhitecturii româneşti după criza economică din 1890-1900. Elevii lui Mincu, Berindey şi Burcuş din cadrul Şcolii Naţionale de Arhitectură au devenit arhitecţi importanţi şi, unii dintre ei, cadre didactice: I. D. Trajanescu, Paul Smărăndescu, Statie Ciortan.

După Primul Război Mondial, Şcoala evoluează în sensul interogării specificului naţional. Apare primului curs de istorie a arhitecturii româneşti. În aceeaşi direcţie pot fi interpretate şi proiectul şi construcţia noii clădiri a Şcolii de Arhitectură, după planurile inginerului

Grigore Cerchez. Releveul este introdus ca proiect în programa Şcolii începând cu 1904. Piesele de arhitectură gorjeană şi vâlceană din lemn sunt consemnate în Muzeul Şcolii din 1916. Începe demersul de relevare a monumentelor de arhitectură românească. Din acelaşi demers de cunoaştere a vechii arhitecturi româneşti face parte vizita lui Mincu la Cula de la Măldărăşti sau restaurarea bisericii Stavropoleos.

Masa pe care sunt prezentate produse şi instrumente ale *Atelierului de Modelaj* marchează trecerea într-o altă secţiune a muzeului.

Înainte de a ajunge la o fotografie mărită de la al doilea Congres General al Arhitecţilor din România din 1924, trecem pe lângă câteva vitrine. Prima este dedicată activităţilor din cadrul Asociaţiei Sportive a Arhitecţilor. Alte două prezintă instrumente folosite în proiectare: rapidografe, teuri şi alte instrumente.

Asociaţia Sportivă a Arhitecţilor funcţionează în perioada 1933-37, dar activitatea sa va fi continuată de Asociaţia Sportivă Politehnica (constituită în 1941) cu un rol similar în formarea solidarităţii de breaslă.[1]Asociaţia număra printre membrii săi sportivi consacraţi. "Pompiliu Macovei, membru fondator, a fost campion naţional de juniori la disc, sărituri şi 100 m plat. Artemon Ghiţescu, reputat atlet, a fost campion naţional şi balcanic la 100 şi 200 m plat, Gheorghe Lykiardopol a fost campion naţional de juniori la natatie, campion universitar la schi – coborâre în 1936, iar ulterior la Olimpiadele de la Melbourne şi Helsinki a obţinut medalii de bronz la pistol viteză. Tiberiu Ricci a fost campion naţional la natatie-sărituri. Iar Paul Florian, Dan lovănescu, Ascanio Damian, rugbişti ai lotului naţional, ultimul şi căpitan al naţionalei."[2]

"Terenul din curtea şcolii a fost amenajat de studenţi, prin muncă dezinteresată şi entuziastă, partidele de volei de pe acest unic teren, aflat în apropierea sălilor de curs şi atelierelor, în care se desfăşura activitatea noastră zilnic pînă în jurul orelor 22 constituind

1 Mircea Enescu. *Arhitect sub comunism*. Bucureşti : Paideia, 2006, p. 20-21

2 Teodor Comşa Teodoru. Asociaţia sportivă Arhitectura – A.S.A., 1933-1937 – istoric şi amintiri. În: *Arhitectura*, nr. 1-2, 1978, p. 88

singura modalitate de destindere, mai ales că pe atunci nu dispuneam de o sală de sport ca cea superbă a institutului de azi."[3]

La 9 martie 1924 se sărbătorea în Bucureşti "*Jubileul* de 25 *de ani al Şcoalei Superioare de Arhitectură din Bucureşti*", iar la 10 martie 1924 se desfăşurau lucrările celui de "*Al ll-lea Congres general al arhitecţilor din România*". Cu acest prilej, participanţii s-au fotografiat în faţa *Ateneului Român.* Fotografia, realizată de firma bucureşteană *Foto Royal,* a fost păstrată de Constantin Popescu, un fost ucenic şi colaborator al lui Cristofi Cerchez. În afară de non-arhitecţii prezenţi la Congres, "se disting atît arhitecţi de 70-80 de ani, cît şi mai proaspăt absolvenţi ai şcolii sau chiar studenţii care lucrau în servicii publice pe posturi de arhitect".[4]

Planşetele de pe peretele din spate al muzeului evocă o serie de personalităţi care au predat în Şcoală în perioada interbelică: Horia Creangă, George Matei Cantacuzino, Gheorghe Simotta, Duiliu Marcu, Horia Maicu, Octav Doicescu, Henriette Delavrancea-Gibory, Constantin lotzu, Grigore Ionescu, Haralamb Georgescu şi din perioada comunistă: Tiberiu Niga, Ascanio Damian, Cezar Lăzărescu, George Filipeanu, Mircea Alifanti.

În perioada interbelică "câţiva arhitecţi cu deschidere către arhitectura modernă: Grigore lonescu (1934), Haralamb Georgescu (1941), G. M. Cantacuzino (1942) şi D. Marcu au predat materii teoretice (istoria şi teoria arhitecturii, artă decorativă), iar proiectele ataşate

3 *Ibidem*, p. 88

4 Anghel Marcu. Manifestări ale breslei de acum 60 de ani. În: *Arhitectura*, nr. 2, 1984, p. 32-33

disciplinelor istoria arhitecturii bizantine şi româneşti şi de artă decorativă se înscriu în orientarea tradiţionalistă a şcolii."[5]

Demolările din perioada comunistă au dus la colectarea mai multor elemente arhitecturale risipite în cadrul muzeului. Aceste elemente, alături de planuri, relevee, fotografii au făcut parte dintr-o expoziţie din 1982 cu tema *Tradiţii de construcţie urbană*, expoziţie prezentată într-o vitrină din partea dreaptă a sălii.

5 Gheorghe Curinschi-Vorona. Duiliu Marcu, profesor de Istoria Arhitecturii. În: *Arhitectura*, nr. 6, 1987, p. 59.

Pe colţul din dreapta-spate (pe latura vestică) a muzeului se află exponatele provenite de la Muzeul Simu. De remarcat, *Masca muzei Melpomena* sub care erau prezentate proiectele de arhitectură pe perioada studiilor lui Ion Mincu sau Ghika-Budeşti.

O vitrină dedicată *Clubului A* marchează trecerea către partea dreaptă a sălii cu panourile dedicate învăţământului de arhitectură din perioada comunistă.

Reconstituirea activităţii didactice post-belice şi comuniste este realizată prin fotografii în original sau copii, acte administrative, diplome, planuri de studiu, orare, cursuri, desene, crochiuri şi mărturii ale studenţilor.

După 1958, lecţiile arhitecturii clasice au fost abandonate şi chiar eliminate temporar din programă. Orientarea generală către modernism şi funcţionalism a fost resimţită ca o eliberare faţă de constrângerile academiste din etapa anterioară. Multe dintre clădirile reprezentative proiectate începând cu anii 1960 – aşa zisele *proiecte speciale* – au fost realizate în colective de proiectare din care făceau parte (sau pe care le conduceau) profesori notabili ai şcolii.

În revista *Arhitectura* din anii ’60 coabitează (la fel ca neoromânescul şi modernismul în anii ’30) proiecte staliniste sau fasciste (clasicismul epurat) şi cele neomoderniste (C. Lăzărescu) şi, la fel ca atunci, are câştig de cauză neomodernismul – limbajul la modă al epocii.[6] “Arhitectura ansamblurilor turistice litorale a permis cele mai curajoase abordări

6 Ștefan Ghenciulescu. Transformare şi coabitare. 1956 - 1960: de la stalinism la (neo)modernism. În: *Arhitectura*, nr. 44, p. 44

datorită relaţiilor privilegiate cu conducerea de partid ale lui C. Lăzărescu”.[7] Un alt triumf al modernismului îl reprezintă Circul de Stat realizat de N. Porumbescu şi C. Rulea.

Ruptura între cele două limbaje (clasicism epurat şi neomodernism) este vizibilă în extinderile Institutului de Arhitectură. Cea din anii 1962-63 [8] se aliniază cu corpul vechi şi se înscrie în clasicismul epurat, dar totodată şi într-o “manieră industrială”[9]. Extinderea din anii anii 1968-70, mai curajoasă, poartă amprenta neomodernismului.

Găsim, printre rânduri, şi manifestări extraşcolare: festivalul de teatru I. L. Caragiale al Institutului de Proiectare a Construcţiilor, editarea revistei *Foaie pentru minte, inimă şi arhitectură*, un Seminar internaţional de artă ţinut în Institut, dar şi fenomenul Piaţa Universităţii.

În dreapta sălii sunt trei vitrine dedicate *Identităţii de breaslă*. În centrul lor se găseşte o masă-vitrină care expune distincţiile primite de Şcoală, Institut şi Universitate. Vitrina din stânga acestei mese este dedicată construcţiei corpului nou al UAUIM şi are în centru proiectul acestuia. Vitrina din dreapta prezintă, pe o latură, acordarea titlului Dr. Honoris Causa unor mari arhitecţi. Vitrina din spatele mesei cu distincţii reflectă activitatea în Institutul Ion Mincu, vizita lui Kisho Kurokawa din 1985, o expoziţie dedicată lui Le Corbusier şi expoziţie cu tema *Tradiţii de construcţie urbană.*

Bibliotecar: Valentin Popescu

---

7 *Ibidem*., p. 45

8 Sanda Voiculescu. Localurile Şcolii de Arhitectură. În: *Arhitext Design*, nr. 1, 1993, p. 3

9 Mariana Celac, Octavian Carabela, Marius Marcu-Lapadat. *Bucureşti. Arhitectură. Un ghid adnotat*. Bucureşti: Ordinul Arhitecţilor din România. 2016, p. 57